

obiciis divinae gratiae, & tamen non potest denuo baptizari: Ergo &c.

10 Dico secundo: per tria sacramenta imprimi characterem, nimirum per Baptismum, Confirmationem, & Ordinem: non vero per alia quatuor, nempe Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam-Uñtionem, & Matrimonium.

11 Utraque pars est de se, definita in Florentino & Tridentino supra relatis, & prima probatur hac ratione D. Thom. hic art. 6. Character est quædam spiritualis potestas, qua homo deputatur ad agendum aliquid, vel ad recipiendum ea quæ pertinent ad eundem sacerdotii Christi: Sed per sacramentum Confirmationis & Ordinis homo deputatur ad agendum aliquid pertinens ad cultum sacerdotii Christi, nimirum ad propagandam ejus fidem, vel ad sacramenta aliis tradenda: per sacramentum vero Baptismi accipit potestatem recipiendi alia sacramenta; quare Baptismus omnium sacramentorum janua dicitur: Ergo per hæc tria sacramenta character imprimitur. Unde idem S. Doctor in 4. dist. 7. q. 2. art. 1. quaestione 1. ad 2. ait: in distinctione filiorum Israel ab Ægyptiis, significabatur character Baptismalis: in distinctione timidorum a fortibus in bellis, character Confirmationis: in distinctione Levitarum a fratribus suis, character Ordinis.

Similia habet S. Bonavent. 6. parte breviliqui cap. 6. de Sacramentorum iteratione, ubi sic dicitur: Quoniam triplex est status fidei, secundum quem habet fieri distinctio in populo Christiano, in acie Ecclesiastica Hierarchia: scilicet status filii genitæ, roboratæ, & multiplicatæ. Secundum primum fit distinctio fidelium ab incredulis. Per secundum fit distinctio fortium ab infirmis & debilibus. Secundum tertium fit distinctio Clericorum a laicis. Hinc est quod illa sacramenta, qua respiciunt triplicem fidei statum prædictum, characteres imprimant, per quos indelebiter impressa semper distinguantur, ac per hoc nunquam iterari possunt. Quoniam ergo baptismus respicit statum fidei genitæ, in quo populus Dei distinguitur ab incredulis, ut Israelitæ ab Ægyptiis. Et confirmatio respicit statum fidei roboratæ, in quo distinguitur populus fortis ab infirmis, sicut pugiles ab his qui ad pugnam non sunt idonei. Et Ordo respicit statum fidei multiplicatæ, in quo distinguitur Clerus a laicis, sicut Levitæ ab aliis Tribubus. Hinc est quod in his tantum tribus sacramentis characteres imprimantur.

12 Secunda pars que asserit per alia quatuor sacramenta characterem non imprimi, probatur primo ratione quam tradit idem Doctor Angelicus eodem art. 6. citato, in argumento sed contra: & indicat Florentinum verbis supra relatis: Sacramenta in quibus imprimitur character, non reiterantur, eo quod character indelebilis sit: Sed alia quatuor sacramenta iterantur: Ergo characterem non imprimunt.

13 Probatur secundo alia ratione, quam habet idem S. Doctor in corpore ejusdem articuli. Ea solum sacramenta characterem imprimunt, quibus homines specialiter cultui divino deputantur: Atqui tribus tantum prædictis sacramentis deputantur cultui divino: Ergo solum tria illa sacramenta characterem imprimunt. Major patet ex dictis conclusionibus præcedentibus. Minor probatur. Quamvis omnia sacramenta sint alique ceremonie religiose, & cultus divini, tamen per se omnia ordinantur in bonum suscipientis, & in remedium peccati: tria vero solum secundario tribuunt hominibus quandam spirituales potestatem exercendi cultum divinum, vel per modum agentis, vel per modum patientis: ut Baptismus dat potestatem suscipiendi alia sacramenta: Confirmatio dat vim pagandi pro Christo, & profrendi fidem coram tyrannis: Ordo dat potestatem offerendi sacrificium, vel in ordine ad illud ministrandi: Pœnitentia vero habet solum restituere peccatorem in pristinum statum, quo religiose modo ordinari colit Deum: Extrema-Uñtio, cum detur solum migrantibus ex hoc seculo, non ordinat ad specialem illum cultum, sed removet reliquias peccatorum: Matrimonium etiam, ut constat, non tribuit spirituales illam potestatem: denique Eucharistia, licet sit essentialiter cultus divinus, per modum actionis, ut loquitur S. Thomas, tamen cum sit consummatio totius cultus divini, & finis omnium sacramentorum, non ordinat ad specialem cultum, nec tribuit spirituales potestatem exercendi cultum divinum: quin potius omnis potestas ad illum ordinatur.

14 Confirmatur ex pulchra analogia characteris divini cum humano: sicut enim apud homines illi solum insignuntur characteres, qui cooperantur in familiam Principis, vel ad militiam destinantur, sicut aliquod officium publicum; non vero omnes illi qui in mensa Regis conedunt, vel ei reconciliantur, sicut homines in regno multiplicent, vel ad alia inferiora sanantur; ita quia Baptismus est introitus in familiam Christi, Confirmatio cooperatio in familiam ejus, Ordo adimpletio ad officium sacrum, & Ecclesiæ ministerium, in his tribus sacramentis imprimitur character, non vero in aliis quatuor, nimirum Eucharistia, Pœnitentia, Extrema-Uñtione, & Matrimonio.

Solvuntur objectiones Hæreticorum.

Obijciunt primo hæretici contra præcedentes conclusiones, nomen characteris sacramentalis nusquam haberi in Scriptura, subindeque ipsum admittendum non esse.

Secundo sic arguunt. Augustinus in libro de gestis docet, quod character exterior agnoscitur, & agnitus approbatur: Atqui character spiritualis non agnoscitur exterior, sed solum sacramentum sensibile: Ergo per characterem Augustinus intelligit ipsum sacramentum.

Tertio: Idem S. Doctor ibidem ait, quod si quis baptizaretur in nomine Donati, reciperet characterem Donati: At nullus esse potest character Donati animæ impressus: Ergo S. Augustinus nullum agnovit characterem spirituales animæ impediri per receptionem sacramenti.

Quarto: Idem Augustinus ibidem asserit characterem esse invocationem Trinitatis: Ergo non est aliquid significatum animæ inharrens, & ipsi per sacramenta impressus.

Quinto: Sacramenta vetera non causabant characterem: Ergo nec nova.

Denique: Videmus hodie homines adscribi militie corporali, absque eo quod notentur aut sigillentur in corpore, nisi seu characteribus corporalibus, sed sufficere quod verbo tenus a duce admittantur ad militandum, vel in aliquo libro eorum nomina scribantur: Ergo ut servetur proportio inter militiam spirituales & corporales, sufficit in Christianis extrinsecus denominatio a sacramento præterito, vel relatio rationis, sicut in militia corporali, subindeque character spiritualis, anima per sacramentum Baptismi vel Confirmationis impressus, superfluous & fictitious videtur.

Ad primum respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam: Nomina enim hypostasis & personæ expresse in facis litteris non habentur, ut tradit Hieronymus in Epistola ad Damasum, & tamen hæretici hujus temporis nomina illa non rejiciunt. Item Patrem inquit esse, Scriptura similiter non tradit, teste Augustino libro 3. contra Maximin. cap. 3. & tamen hoc hæretici ipsi negare non audent. Licet ergo similiter nomen characteris sacramentalis nusquam legatur in Scripturis, id tamen non est sufficiens argumentum ad ipsam negandum, præsertim cum apud Dionysium, Cyrillum, Augustinum, & alios SS. Patres supra citatos reperitur.

Ad secundum respondeo Augustinum solum velle characterem cognosci exterioris ex sua causa, hoc enim ipso quod externo sensu cognoscimus aliquem esse baptizatum, cum Baptismus fit causa characteris, cognoscimus etiam quodammodo exterioris characterem, quia cognoscimus ejus causam.

Ad tertium dico quod quando Augustinus ait eum qui baptizaretur in nomine Donati, reciperetur characterem Donati, argumentatur ad hominem, & vult inde probare, quod sicut Donatus non habet potestatem imprimendi characterem interius in anima, ita nec instituenti Baptismum administrandum in nomine proprio.

Ad quartum dicendum, Augustinum loqui in sensu causali, quia per invocationem Trinitatis, tamquam per causam, in sacramento Baptismi imprimitur character spiritualis in anima baptizati.

Ad quintum, concessio Antecedente, nego Consequentiam & paritatem: Tum quia sacramenta novæ legis multo excedunt sacramenta veteris legis: unde licet in sacramentis antiquis nullis requiretetur spiritualis character, bene tamen in nostris. Tum etiam quia ut ait D. Thomas hic art. 1. ad 3. Sacramenta veteris legis non habebant in se spirituales virtutes, ad aliquem spirituales effectum operandum, sicut habent sacramenta novæ legis. Addo, quod in Circumcisione externa illa carnis abscessio erat sufficiens ad distinguendum Judæos ab infidelibus.

Ad ultimum, concessio pariter Antecedente, nego etiam consequentiam & paritatem: sicut enim licet inter homines amicitia non ponat aliquid intrinsecum, amor tamen divinus formam aliquam & qualitatem supernaturalem, nimirum gratiam sanctificantem in anima ponit & causat, ut siavires se disponantur, & propter majorem efficaciam divina operationis & amicitia, ut in Tractatu de gratia disp. 2. art. 1. ostensum est. Ita pariter, licet homines ad militiam corporalem adscribi possint, absque eo quod nota aliqua seu characterem corporali notentur in corpore, ad servandam tamen Dei providentiam pertinet, ut milities suos spirituales spirituali, interno, & indelebili insignat characterem, excellentia sacerdotii Christi, & sacramentorum ejus, eorumque vis & efficacia magis reluceant, & suaviori modo res disponantur.

Quid sit character sacramentalis?

Cum essentia cujuslibet rei ex ratione generica & specifica constet, ut natura characteris plene & inuestre habeatur, duo in hoc articulo explicanda sunt: nimirum in quo genere entis character ponatur, & in qua specie collocetur.

Varie autem circa hæc duo sunt Auctorum sententiæ. Durandus enim in 4. dist. 4. quaest. 1. num. 11. asserit characterem sacramentalem esse tantum relationem rationis, vel denominationem extrinsecam, qua aliquis ratione sacramenti suscepti dicitur ad certum statum vel munus deputatus. Scotus vero in 4. dist. 6. quaest. 10. fatetur quidem characterem esse aliquid reale, non tamen absolutum, sed relativum, relatione quam vocat extrinsecam, sive extrinsecus advenientem, quia posito ipsius fundamento, seu subiecto (quod, inquit, est ipsa anima substantia) & termino qui est Christus, quia character est signum Christo assimilativum, non confugit relatio illa, nisi præterea aliquid extrinsecum ipsi adveniat, nimirum susceptio alicujus sacramenti que characterem imprimunt. Communiter tamen ceteri Theologi docent characterem esse ens absolutum, & pertinens ad prædicamentum qualitatis.

Verum cum quatuor sint species prædicamenti qualitatis, nimirum habitus & dispositio, potentia & impotentia, passio & patibilis, qualitas, forma & figura, adhuc gravis inter eos controversia est, ad quam ex illis specialiter character pertinet? Alii enim volunt pertinere ad primam, alii ad secundam, alii ad tertiam, & alii ad quartam. Primum placet Bellarmino, Suarez, Vasquez, & aliis Recentioribus. Secundum docetur a D. Thoma, & aliis Discipulis, nec non a Valentinia, Henriquez, Sayro, & aliis. Tertium olim docuerat Aristodorenus & Ocham, quibus adherere videtur Cardinalis Delugo hic disp. 6. sect. 3. num. 48. ubi dicit quod possumus facile consistere characterem in tertia specie qualitatis, quia est patibilis qualitas, nec enim in ea fides solum consistit debent qualitates corporeæ. Non desunt etiam qui asserant characterem esse in quarta specie qualitatis, quia (inquit) est quædam figura spiritualis. Ita Marcellus, Salas, Aversa, & alii.

In quo genere entis, & in qua specie ponatur character, sequentibus conclusionibus declaratur.

Dico primo: erroneum videtur asserere quod character sit sola relatio rationis, aut denominatio extrinsecæ.

Probatur primo: Concilium Florentinum & Tridentinum vocant characterem, signum spirituale animæ impressum, quod tamen verificari nequit, proprie loquendo, de ente rationis, utpote quod imprimatur animæ, sed tantum existit objective in intellectu. Nec dicit hunc modum loquendi Conciliorum, non esse necessario intelligendum eum proprietate. Contra enim est, quod semper debent Concilia ita intelligi, nisi hoc fit evidenter impossibile, quod tamen non contingit in presenti.

Confirmatur primo: Concilia hoc modo loquendi damnant hæreticos negantes aliqua ex sacramentis novæ legis imprimere characterem: Sed non negant hæretici, neque negare poterant, ejusmodi denominationem extrinsecam, vel relationem rationis in qua constituit Durandus characterem; quis enim negare potest, quod ratione susceptionis Baptismi maneat homo deputatus, sive ordinatus ad certum statum: Ergo &c.

Confirmatur secundo: Si character non sit quid reale, sed relatio rationis, sive denominatio extrinsecæ, confurgens ex eo quod per susceptionem sacramenti homo deputatur specialiter ad cultum divinum, ipsa etiam legis antiquæ sacramenta, saltem circumcisio, & consecratio sacerdotum dici poterunt impressisse characterem, immo & nunc consecratio altarium, & vasorum templi, per quam ad sacros usus deputantur, dici poterunt eis imprimere characterem: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud.

Probatur secundo: Character sacramentalis est principium vel agendi realiter, ut in sacerdote ad consecrandum panem & vinum, & in confirmato ad protestandum silem coram Tyranno, vel recipiendi realiter alia sacramenta, ut in Baptismate: Sed ens rationis non potest esse principium realis actionis, vel positionis: Ergo character sacramentalis relatio rationis esse nequit.

Probatur tertio: Terminus immediatus actionis realis debet esse aliquid reale, nunquam enim ens rationis sic terminat actionem realem, sed tantum mediate, unde dicitur fieri per resulstantiam: Atqui character est, interdum saltem, terminus immediatus actionis realis, videlicet sacramentalis; in eo enim qui cum fisione, & tamen

valide suscepit sacramentum Baptismi, nequit alius terminus assignari, præter ipsum characterem, quandoquidem non producit gratia in illo casu: Ergo character est aliquid reale, non vero sola relatio rationis.

Dico secundo, character sacramentalis non est relatio, sed ens absolutum, pertinens ad prædicamentum qualitatis. Probatur prima pars ratione jam insinuatâ: Quod immediate terminat actionem realem, non potest esse relatio, etiam realis; nam ad relationes formaliter & immediate non datur motus, teste Aristotele 5. Physicorum textu 10. & 11. immo nec actio, ut ex eodem textu colligitur: Sed character (ut supra dicebamus) est interdum terminus immediatus actionis realis: Ergo non est relatio realis, sed aliquid absolutum.

Respondet Scotus, locum Aristotelis intelligendum esse de relationibus internis, non vero de relationibus que extrinsecus adveniant.

Sed contra: Ipsemet Scotus inter relationes extrinsecas advenientes ponit relationem dextri ad sinistram, quia idem numero corpus potest nunc dextrum nunc sinistram fieri; per mutationem alterius, quamvis in se nullum motum, nullamve mutationem recipiat: Sed Aristoteles loco citato negans ad relationem dari per se five immediate motum, asserit exemplum eorum relatorum que diversos respectus acquirunt, mutato solum uno extremo, & non altero: Ergo loquitur etiam de relationibus, quas Scotus vocat externas, seu extrinsecas advenientes.

Probatur secundo eadem pars: Nulla relatio, etiam realis potest esse principium agendi, vel patienti, quia totum ejus esse est ad aliud se habere tamquam ad terminum: Sed character baptismalis est principium patienti, Confirmationis vero, & Ordinis, principium agendi: Ergo character sacramentalis, relatio realis esse requirit.

Probatur tertio: Si character esset, ut docuit Scotus, relatio realis, posset, & deberet assignari fundamentum proximo ipsius; sed non potest assignari tale fundamentum: quæro enim quodnam sit?

Respondet ejus Discipulus, esse actuale susceptionem sacramenti, quod dicitur imprimere characterem.

Sed contra: Impossibile est relationem actu manere, non existente amplius ipsius fundamento proximo: Sed transacta actuali sacramenti imprimendi characterem susceptione, remanet character, utpote in omnium doctrina indelebilis: Ergo si sit relatio realis, falsum est quod susceptio sacramenti sit ejus fundamentum proximum.

Si dicant Adversarii, remanere virtualiter susceptionem sacramenti, licet formaliter transact; quæro qui sit illa virtus? Certe non potest aliud assignari, præter ipsum characterem, præsertim in eo qui sic suscepit sacramentum, habens tamen intentionem ipsum suscipiendi.

Mitto que a Philosophis objicitur adversus illas Scoti relationes, quas vocat extrinsecas advenientes, solumque addo, in ejus doctrina, non magis proprie, quam in opinione Burandi, verificari verba Conciliorum dicentium characterem spirituales esse animæ impressum, neque enim proprie loquendo dici potest relatio etiam realis imprimi: non est igitur character relatio etiam realis, sed solum fundamentum quadruplicis relationis, videlicet relationis ad Christum cui assignatur, & quodammodo assimilatur, cum sit quædam participatio sacerdotii Christi; relationis ad alios fideles habentes similem characterem; relationis ad alios qui nullum vel saltem non similem habent characterem, quæ est ratio dissimilitudinis, & tandem relationis ad cultum divinum ad quem ordinatur, quæ tunc est actu quando ejus terminus, scilicet cultus divinus, actualiter ponitur.

Ex his probata manet secunda pars conclusionis, quæ asserit characterem sacramentalem ad prædicamentum qualitatis pertinere; supposito enim quod character sit ens reale & absolutum, ad aliud genus quam ad prædicamentum qualitatis, pertinere nequit; non potest enim pertinere ad prædicamentum substantiæ, cum sit accidens supernaturalis, a substantia animæ distinctum; & in ea per operationem sacramentalem productum, nec ad prædicamentum quantitatis, quia hæc est accidens corporeum; ordinis naturalis, ille vero est accidens spirituale, pertinens ad ordinem supernaturalis. Quod etiam non sit actio, vel passio, vel aliquid ex quatuor ultimis prædicamentis manifestum est; actio enim & passio cito transeunt, character vero est aliquid permanentis: item quatuor ultima prædicamenta sunt entia corpora, character vero spiritualis est præterquam quod hujusmodi prædicamenta resultant in subiecto ex adhesionis five adjacentiæ extrinsecæ alterius rei, quod non convenit characteri: facta ergo sufficienti enumeratione, relinquatur characterem ad genus seu prædicamentum qualitatis spectare, unde solum restat resolvendum, ad quam ex quatuor speciebus qualitatis supra enumeratis pertinet.

Dico ergo secundo, characterem non poni in quarta vel tertia specie qualitatis.

Probatur prima pars: Illa solum forma pertinet ad quartam speciem qualitatis, quæ proprie & non per metaphoram

Actuatur a natura principalis agentis, in quo invenitur principaliter talis potestas, & sic character, cum sit potentia incompleta, & instrumentalis, non debet consequi ex aliquo essentia, sed ab extrinseco nobis communicari, & a sacerdote Christi, ac potestate excellentia, quam ex vi gratie capitis habet supra totam Ecclesiam, derivari.

60 Ad confirmationem respondeo non repugnare physicam potentiam sacramentalem pendere quoad validitatem actus a conditione morali, puta commissione, sive collatione jurisdictionis; sicut sacerdos per characterem sacerdotalem habet potentiam physicam instrumentalem ad producendam gratiam in anima peccatoris, per verba absolutionis, que instrumentaliter physice ad productionem gratie concurrunt, ut disputatione precedenti ostendimus, & Suarez, alique ex Adversariis docent nobiscum, tamen ut physice instrumentali illam producat, dependet a conditione quadam morali, videlicet a collatione jurisdictionis. Si ergo hoc invenitur in ministro ordinario Penitentiae, quid mirum quod invenitur in ministro extraordinario Confirmationis, aut minorum ordinum, & quod character sacerdotalis ad exercendos actus illos hierarchicos, a commissione Summi Pontificis, tanquam a conditione dependet?

61 Ad id quod effectus omnium sacramentorum, licet sint quid physicum (nimirum gratia, vel character) nihilominus ab aliquo morali pendunt, quia sic instituit Christus, a cujus institutione sacramenta omnino pendunt. Sic nisi oleum sit benedictum ab Episcopo, non potest confici sacramentum Extreme-Uctionis, nec Confirmationis, & tamen benedictio illa nihil ponit in oleo; & similiter sacramentum Extreme-Uctionis, licet sit quid physicum, non tamen confertur potest, nisi homini extreme agrotanti, quia conditio illa extreme agrotantis, ex Auctoris sacramentorum institutione necessaria est. Et multae etiam conditiones requiruntur inter contrahentes Matrimonium, sine quibus inhabiles sunt ad recipiendum hoc sacramentum. Nihil ergo mirum, si pariter character sacerdotalis, ut sacramentum Confirmationis, & minores Ordines conferre valeat, a commissione Summi Pontificis, ut a morali conditione dependeat.

62 Obijcies quinto: Potentia physica hominis constituit ipsum causam principalem suorum effectuum: Sed character sacramentalis non constituit hominem causam principalem illorum effectuum ad quos datur: Ergo non est potentia physica.

63 Respondeo distinguendo Majorem: Potentia physica hec in se, ipsum constituit causam principalem, si sit potentia completa, concedo. Si incompleta, nego. Character vero sacramentalis, licet sit potentia physica, est tamen incompleta, quia indiget motione & applicatione Christi ut principalis agentis, unde non ponitur directe in specie qualitatis, sed solum reductivae, ut docet D. Thomas hic art. 2. in calce corporis articuli, ubi sic concludit: *Et ideo sicut virtus qua est in sacramentis, non est in genere per se, sed per reductionem, eo quod est quiddam finis & incompletum: ita etiam character non proprie est in genere vel specie, sed reductivae ad secundam speciem qualitatis.*

64 Obijcies sexto: Character est qualitas determinata ad bonum, non autem indifferens ad bonum & malum: Ergo non est cur rejiciatur a prima specie qualitatis: Consequentia patet, ratio enim cur D. Thomas rejicit characterem a prima specie qualitatis est, quia est indifferens ad bonum & malum. Antecedens vero probatur primo: Character determinate inclinatur ad bonum, scilicet ad verum Dei cultum, per verba sacramenta exhibendum: Ergo est determinatus ad bonum, non vero indifferens ad bonum & malum.

65 Secundo, Character est qualitas supernaturalis, a Deo ut auctore gratie participata & derivata: Sed quidquid a Deo ut auctore supernaturali procedit, semper inclinatur ad bonum, subindeque non est indifferens ad bonum & malum: Ergo character est qualitas determinata ad bonum, non vero ad bonum & malum indifferens.

66 Tertio, Character est participatio sacerdotii Christi, & potestatis ejus, ut docet D. Thomas hic art. 3. Sed Christi sacerdotium est potestas determinata ad bonum, non vero indifferens ad bonum & malum: Ergo & character.

67 Quarto, Character est potestas instrumentalis qua agit ut mota a Christo, ut a causa principali: Ergo si indifferenter se habet ad bonum & malum reducenda erit ista indifferencia in motione Christi per quam agit, & si malum operatur, id reducatur ad Christum ut principaliter moventem, quod est absurdum.

68 Denique, ut aliqua qualitas dicatur ex sua ratione principalem boni actus determinata, sufficit quod sit determinata ad bene operandum in propria materia, licet in alio genere (videlicet in genere morali) non sit determinata ad bonum, sicut patet in habitibus intellectualibus, qui sunt determinati ad bonum in propria materia (ut ars &

scientia) licet in genere morali bene vel male se habere possint. Sed character in propria materia (scilicet in cultu veri Dei per sacramenta exhibendo) determinatus est; cum enim in intellectu subiectetur, est ita determinatus ex sua ratione ad verum, ut ejus actus non sit alius, quam vere recipere vel tradere sacramenta, aut vere protestari fidem tyranno: Ergo, &c.

Respondeo negando Antecedens, & ad primam ejus probationem, distinguo Antecedens; Character inclinatur determinate ad bonum, scilicet ad verum Dei cultum, quasi objective, seu ex parte objecti, concedo Antecedens. Subjective, sive ex parte subiecti, nego Antecedens, & Consequentiam. Non enim est differentia inter habitum & potentiam, quod habitus inclinatur ad bonum objectum, potentia vero respiciat objectum quod indifferenter se habet ad bonitatem & malitiam; omnis enim potentia debet habere pro objecto aliquid ens, & consequenter aliquid bonum, sicut visus est determinatus ad aliquid bonum, scilicet ad coloratum, quod est bonum quoddam: sed differunt, quia habitus respiciunt bonum aut malum determinate, etiam ex parte subiecti, nam bonum facit habitum, & importat rationem convenientis aut inconvenientis ad ipsum subiectum; potentia vero dicit indifferenter ex parte subiecti, quia illud non determinat secundum rationem boni vel mali, convenientis aut inconvenientis: unde licet character sit qualitas determinata ad bonum objectum, scilicet verum Dei cultum; quia tamen non determinat secundum convenientiam vel inconvenientiam subiecti, sed relinquit illud indifferens, ut bene vel male eo utatur, non est habitus, sed potentia.

Ad secundam, concessa Majori, distinguo Minorem: quidquid a Deo ut auctore supernaturali procedit, inclinatur ad bonum, objective, concedo: subjective semper, nego; licet enim semper inclinatur ad bonum objectum, non tamen semper determinat ad faciendum bonum subiectum, ut patet in dono prophetiae: prophetia enim est donum Dei auctoris supernaturalis, & ab ipso ut auctore gratie promanans, & tamen datur alicui peccanti mortaliter, ut constat de Balaam, Caypha, & Sibilis.

Ad tertiam dicendam characterem esse imperfectum tantum potestatis Christi participationem, ac proinde inclinare quidem, sed non determinare potentiam ad operandum bene moraliter. Ad id quod est participatio potestatis Christi per modum potentiae, & non per modum habitus, unde non datur ad hoc ut subiectum faciat bonum, sed ut verum Dei cultum exerceat.

Ad quartam, concessa Antecedente, nego Consequentiam: licet enim character sit potestas instrumentalis qua non agit nisi ut mota a Christo, ut a causa principali, quia tamen quantum ad modum operandi subordinatur arbitrio operantis, si Sacerdos eo male utatur, & consecret verbi gratia ad conficiendum fornicarium ex hostia consecrata, fornicarium illud non reducitur in Christum ut principalem operantem, sed in malitiam ministri. potestatis illa instrumentalis sibi a Christo concessa abutentis. Sicut licet mens Propheta a spiritu sancto ut instrumentum ab arte moveatur ut docet S. Thomas 2. 2. q. 173. art. 4. nihilominus quando peccat prophetando (ut accidit in Caypha qui gravissime peccavit, cum dixit: *Exspectate vobis, ut unus vestrorum homo pro populo, & non tota Conspira.*) tale peccatum in Spiritum sanctum ut in causam principalem non reducitur, sed in ipsum Prophetam, dono Prophetiae abutentem: & ex mala intentione verba a Spiritu sancto inspirata profertent.

Ad ultimam nego Minorem, character enim, etiam in propria materia, retinet indifferenciam, subindeque non est habitus, sed potentia. Ad probationem in contrarium dico, characterem non esse in intellectu speculativo, sed practico, ac proinde proprium ejus objectum non esse verum speculativum, sed verum practicum, & materiam ejus propriam esse practice se habere ad cultum religionis; unde cum in materia religionis indifferenter se habeat, & indifferens sit ad religiose vel irreligiose succipiendum aut ministrandum sacramentum, in propria materia indifferenter se habet.

Obijcies septimo: Si character esset potentia dans simpliciter posse agere, deberet reperiri in Christo, cum ipse data sit omnis potestas in caelo & in terra, ut dicitur Matth. ultimo: Sed character non est in Christo; ut communiter docent Theologi: Ergo non est potentia.

Respondeo negando sequelam Majoris, licet enim epim character sit spiritualis potestas, quia tamen est diminuta, & ab alio participata, non debet esse in Christo, sed aliquid excellentius, nimirum tota potestatis plenitudo, & sacerdotium sempiternum & supremum. Praeterquam quod, notari characterem esse proprium ovium, servorum, militum, ac membrorum: Christus autem etiam ut homo, est Pastor, Dominus, Dux, & Caput: Ergo character insigniri non debet, sed Christiani, ut pote ejus oves, servi, milites, ac membra, per characterem ipsi configurari debent.

Ex quo intelligitur, quod quando S. Thomas hic art. 3. docet characterem sacramentalem esse characterem Christi, non sic debet intelligi, quod character sacramentalis qui est in nobis, sit ejusdem rationis cum aliquo characterem in Christo existente, sed quod character sacramentalis designat Christo, tanquam Summo Sacerdote, quia cum per characterem deputatur fideles ad cultum religionis divinae, omnis autem religio penes Sacerdotem Summum refidet, character sacramentalis quo in Ecclesia militante ad Dei cultum homines deputatur a Christo tanquam Summo Sacerdote, debet fideles Christo tanquam Summo Sacerdoti specialiter consignare.

71 Ex quo rursus sequitur, characterem ad tria potissimum dari. Primo ut nos reddat aptos in Relig. Christiana ad cultum divinum, propter quod desinitur potest: *Potentia spiritualis ad divina suscipienda, vel agenda.* Secundo, ad configurandum nos Christo, tanquam ministris Summo Sacerdoti, cujus potestatem excellentiam per characterem participamus. Tertio, ad discernendum fideles ab infidelibus, & membra Ecclesiae ab his qui sunt extra illam, quod est proprium characteris Baptismalis, vel etiam fideles qui sunt milites Christi ex officio, ab aliis fidelibus, qui nondum sunt ad ejus militiam ex officio sumpti, quod est proprium characteris Confirmationis, vel etiam ordinatos a non ordinatis, tanquam Rectores in sublimioribus existentes a subditis & inferioribus, quod est proprium characteris Ordinis.

S. III.

Sequuntur argumenta Suarez.

Pura proponit argumenta Suarez, ut ostendat characterem sacramentalem non esse potentiam physicam, sed ea ad tria capita reduci possunt, iuxta numerum sacramentorum quae imprimunt characterem.

78 In primis ergo de characterem Baptismi sic arguit. Character baptismalis neque est potentia activa, neque passiva: Ergo non ponitur in specie potentiae, sed habitus. Consequentia patet: Antecedens etiam, quod primam partem, evidens est, nam in Baptismo nullam acquirimus potestatem ad agendum. Probatur vero quantum ad secundam. Potentia passiva dicitur talis per ordinem ad actum quem in se recipit: Sed nihil excogitari potest, quod in characterem Baptismi recipiatur. Ergo illa potentia passiva dici nequit. Major videtur manifeste. Minor vero probatur, dicendum per singula quae excogitari possunt. In primis enim character Baptismi non est potentia ad recipienda alia sacramenta, nam illa, cum sint quid sensibile, & sensibili actione percipiuntur, recipiuntur in corpore: character vero Baptismi, cum sit quid spirituale, non recipitur in corpore, sed in anima, vel potius in aliqua ex ejus potentiis; nimirum in intellectu practico, ut infra dicemus. Deinde character Baptismalis non est potentia ad recipiendum gratiam, cum Catechumenus per contritionem possit recipere eandem entitatem gratiae, quam recipit Baptizatus. Item character Baptismi non est potentia passiva ad recipiendos alios characteres: nam quod characteres Confirmationis & Ordinis non imprimantur nisi habenti characterem Baptismi, oritur solum ex ordinatione divina, non vero ex defectu alicujus potentiae receptivae; sicut enim anima est immediate capax characteris baptismalis, ita & aliorum.

79 Respondeo primo negando Antecedens, ad cuius probationem, dico illud principium cui innititur tota Suarez ratiocinatio, de ratione potentiae passivae est quod in se recipit formam vel actum ad quem ordinatur, non esse universaliter verum, sufficit enim ad rationem potentiae passivae, quod reddat subiectum capax receptionis alicujus forme vel actus: gravitas enim in terra, est potentia passiva ad motum deorsum, ut docet D. Thomas Metaphysicae lect. 14. in principio, & tamen non recipit motum illum in seipsa, sed solum terram capacem reddit ad illum recipiendum. Item mollities, quam ad secundam speciem qualitatis pertinet dicit Aristoteles in praedicamentis, capite de qualitate, in cera est potentia passiva ad recipiendum figuram sigilli, & tamen illam in seipsa non recipit, sed eam capacem facit ad eam recipiendum. Similiter ergo character baptismalis, licet in se proprie non recipiat illa sacramenta, aut alios characteres, eo ipso tamen quod hominem disponat ad illorum receptionem, habet sufficienter quod requiritur ad rationem potentiae physicae passivae.

80 Dices cum Vasquez, ex hac doctrina & solutione sequi quantitatem esse potentiam passivam respectu accidentium, cum sit ratio cur illa recipiantur in toto composito. Sed negatur sequela, quia ad rationem potentiae, sive activae, sive passivae, requiritur quod pertinet ad praedicamentum qualitatis, cum potentia sit secunda ejus species: unde licet quantitas sit ratio cur accidentia corporea recipiantur in toto composito, & ad illorum receptionem disponat, potentia tamen passiva proprie dici nequit.

Respondeo secundo, dato & non concessa principio illo, 81 cui Suarez discursus innititur, negando Minorem, & ad ejus probationem dico, characterem Baptismi esse potentiam passivam ad recipienda alia sacramenta. Ad probationem vero in contrarium dicendum est quod licet sacramenta recipiantur in corpore quasi naturaliter, seu ut entitates corporeae; medio tamen characterem Baptismi, in illo recipiuntur sacramentaliter, seu ut actiones sacramentales sunt: nam sicut ad operandum sacramenta, non solum in quantum actiones naturales sunt, v.g. ablutionem, aut unctionem, sed etiam in quantum sacramentales, & productivae gratiae, indiget homo potentia quadam activa physica, ita ut recipiat in se sacramentaliter, seu ut valide actiones sacramentales sint requiritur character Baptismi; constat enim quod si detur Confirmatio, vel Ordo homini non Baptizato, non fit sacramentum, nec sacramentaliter in eo recipitur, sed idem est, ac si lapidi vel bruto conferatur.

Ad id quod subditur de gratia, respondent aliqui Re. 82 centiores, quod licet Catechumenus possit recipere eandem entitatem gratiae quam recipit ille qui baptizatur, non tamen ut sacramentalem, sive ut conjunctam cum specialibus auxiliis ad qua jus habet ille qui suscipit sacramentum Baptismi.

Sed haec solutio displicet, quia ut disputatione precedenti art. 6. versus finem dicebamus, licet extra sacramenta non conferatur character, potest tamen extra illa gratia sacramentalis dari, & credibile est multis fuisse collatam, per solum votum Baptismi, eandem gratiam sacramentalem, quam solet baptismus ipse conferre. Unde

Melius responderetur, characterem baptismalem non esse 83 quidem potentiam passivam in ordine ad gratiam sacramentalem, sed rationem infusam, bene tamen in ordine ad characteres Confirmationis & Ordinis; quia illi non recipiuntur in anima, vel in intellectu practico, nisi medio characterem Baptismi: licet enim anima sit capax absolute omnium characterum, secundum ordinariam tamen & suavitatem Dei ordinationem, recipiuntur medio baptismali, cui ex natura sua proportionantur; sicut licet de potentia absoluta possit albedo suscipi immediate in substantia, hoc tamen non tollit quin quantitas sit immediatum ejus suscipiendum. Unde patet disparitas inter characterem Baptismi, & alios characteres, & ratio cur anima sit ex se capax recipienti characterem baptismalem, non vero alios, characterem enim baptismalem est ex natura sua dispositio ad receptionem aliorum: ad recipiendam autem dispositionem non requiritur alia dispositio, alioquin daretur processus in infinitum.

Dices cum Suarez, quod character Baptismi praesupponi debeat ad characteres Confirmationis & Ordinis, provenit solum ex institutione Christi: Ergo non est potentia physica, sed dantaxat moralis, ad recipiendum hujusmodi characteres.

Sed nego Consequentiam: Sacramenta enim novae 85 legis virtutem habent gratiae productivam, solum ex institutione Christi, & tamen sunt, etiam in doctrina Suarez, instrumenta physica gratiae efficientia: quidam ergo pariter character Baptismi poterit esse potentia physica ad recipiendum characteres Confirmationis & Ordinis, tamen si solum ex institutione, & ordinatione Christi, praesupponi debeat ad characteres Confirmationis & Ordinis.

Secundo principaliter arguit Suarez: Character Confirmationis neque est potentia activa neque passiva: Ergo non ponitur in specie potentiae, sed habitus. Consequentia patet, Antecedens probatur. Si character Confirmationis esset potentia passiva, maxime respectu characteris Ordinis, activa vero ad propugnandum publice fidem: Sed hoc dici nequit: Ergo, &c. Minor probatur, quia character Confirmationis non est simpliciter necessarius ad recipiendum characterem Ordinis, sed solum ad congruentius recipiendum: similiter non est simpliciter necessarius ad propugnandum fidem, sed solum ad facilius & fortius propugnandum: Ergo character Confirmationis non est potentia passiva & activa respectu illorum. Consequentia probatur, quia potentia non datur tantum ad facilius, sed ad simpliciter operandum, vel recipiendum, in quo distinguitur ab habitu.

Respondeo primo, characterem Confirmationis posse 86 dici potentiam passivam in ordine ad specialia illa auxilia, quae ad fidem tuendam homini medio characterem a Deo conferuntur, activam vero, ut homo per characterem possit profiteri fidem ex officio, tanquam miles Christi, ad quod non sufficit extrinseca deputatio, ut in humanis, sed divina scilicet institutionem, & excellentiam status supernaturalis, nec non ob differentiam qua reperitur inter electionem, seu deputationem Dei, & hominum ad aliquod officium, quam s. praecedenti in solutione prime objectionis declaravimus.

Respondeo secundo, negando Antecedens, ad proba- 87 tionem, nego Minorem, ad cuius impugnationem, dato An.

40. Antecedens, nego Consequentiam; differentia enim essentialis inter habitum, & potentiam non est illa qua in argumento a Suarez adducitur, sed illa quam nos supra aliquavimus, nimirum quod habitus datur ad operandum vel recipiendum determinate bene vel male; potentia vero ad operandum vel recipiendum abstracte ad bene vel male; unde sicut habitus supernaturales non dantur facilius tantum, sed simpliciter potest; ita non erit inconveniens, quod potentia aliqua supernaturalis detur ad facilius tantum operandum vel recipiendum, dummodo ordinatur ad operandum vel recipiendum, abstracte ad bene vel male, quod cum characteri Confirmationis conveniat, vera potentia activa vel passiva dicendus est.

88. Addo quod, ad propagandam fidem sub ratione indifferentis, abstracte ad bene vel male moraliter, character Confirmationis est simpliciter necessarius, cum fides, religio, & alia virtutes morales respiciant actus ad propagandam fidem necessarios, ut habeant bonitatem moralem ratione proprii objectum, atque adeo determinate sub ratione boni, nullus enim potest uti virtute ad male operandum, juxta illud Augustini lib. 2. de libero arbitrio cap. 18. *Virtus est bona qualitas mentis, qua nemo male utitur.*

89. Tercio obicit Suarez Character ordinis neque est potentia passiva, neque activa; Ergo nullo modo habet rationem potentiae; Consequentia patet, Antecedens vero quoad primam partem est D. Thomae, & Discipulorum ejus, qui docent, characterem Ordinis potentiam passivam non esse, cum non detur ad recipiendum, sed ad agendum; Probatur vero quantum ad secundam, si character Ordinis esset potentia activa, vel id est converteretur respectu aliorum sacramentorum, vel respectu gratiae qua per sacramenta efficitur, vel respectu transubstantiationis in Eucharistia; Sed respectu nullius ex his tribus est activa potentia; Ergo ratio potentiae activae ei non convenit. Major patet ex sufficienti enumeratione, Minor vero quoad singulas partes suadet. Et in primis quod character Ordinis non sit potentia activa vel respectu aliorum sacramentorum, manifestum videtur, tum quia character Ordinis in sex inferioribus Ordinibus usque ad Diaconatum, nullum sacramentum conficit, Tum etiam, quia sacramenta materialiter sumpta non efficiuntur a characteribus spiritualibus, sed a membris externis; quantum vero ad esse formale solum addunt supradictionem sensibilibus significationem, seu rationem signi, quae est ratio rationis, cum sacramenta sint signa ad placitum. Quod vero non sit potentia activa ad producendam gratiam, non minus videtur certum, tum quia Sacerdos non causat gratiam per characterem, sed per sacramentum quod ministrat, nec etiam non Sacerdos; immo non baptizatus potest causare gratiam per sacramentum Baptismi. Tum etiam, quia esse character sacerdotalis potest elevare a Deo ad producendam gratiam, & sit in potentia obedientialis ad talem elevationem, hoc tamen non sufficit ut sit potentia activa ad producendam gratiam; alioquin cum esset entis creato in sit potentia obedientialis ad similem elevationem, quolibet creatura posset dici habere potentiam activam, vel esse potentiam activam respectu gratiae. Denique quod character sacerdotalis non sit potentia activa respectu transubstantiationis, probatur ex eo quod non videtur possibile aliqua qualitas effectiva transubstantiationis panis in corpus Christi, praesentem si qualitas illa sit permanens ut est character; nam ut docet D. Thomas 2. 2. quest. 178. artic. 1. ad 1. repugnat dari aliquam qualitatem permanentem, patrivam miraculorum, ut est conversio panis in corpus Christi, quae non solum miraculosa est, sed etiam miraculorum appellatur.

90. Respondeo negando Antecedens, quoad utramque partem; ad probationem contra primam dicendum est D. Thomam non loqui de characteri Ordinis ut sic, sed tantum de characteri Ordinis, qui est principale analogatum, scilicet de characteri sacerdotali, qui solus potest esse potentia pura activa, alii vero sunt potentiae passivae respectu characterum superiorum Ordinum, & activae respectu propriorum actuum, nam actus ministrandi sollemniter ex officio ad altare, ab eo procedunt; sicut actus proficiendi fidem ex officio, tanquam miles Christi, a characteri Confirmationis, sive illo mediante elicitur, ut supra dicebamus.

91. Ad illud quod dicitur de characteri sacerdotali, respondeo illum esse potentiam activam respectu illorum trium quae in argumento recensentur, nimirum respectu sacramentorum, respectu gratiae, & respectu transubstantiationis, unde nego minorem quantum ad singulas partes. Ad probationem vero primae partis dicendum est quod licet character sacerdotalis sit qualitas spiritualis, potest tamen tanquam instrumentum divinae virtutis concurrere ad actiones illas sensibiles & corporeas, in quibus sacramenta de materiali consistunt, non minus quam res materiales, ut Dei instrumenta, possunt

efficere res spirituales. Praeterea quod hujusmodi actiones, licet sensibiles & corporeae sint, non procedunt tamen a characteri formaliter ut tales, sed secundum quod sacramentaliter sunt, & productivae gratiae, vel characteris, quod est aliquid reale & excellentissimum in operationibus illis.

Ad probationem secundae partis dicendum est, quod licet Sacerdos per sacramentum quod ministrat gratiam causet, illam tamen causat per characterem, tanquam per virtutem & potentiam instrumentalem quae ab Authore gratiae instituta est ad producendam gratiam; unde characteri debita est elevatio instrumentalitatis ad talem effectum producendum; per quod differt a ceteris rebus quae obedientialiter elevari possunt, cum enim alia res instituta non sint ad causandam gratiam, nulla creatura facit sibi debitam talem elevationem, ita ut quis possit ad voluntatem habere illam; per characterem autem ita facit quis sibi debitam & quasi connaturalem elevationem illam, ut quando voluerit possit illa uti. Quare habens characterem ad producendam gratiam, habet se sicut calamus preparatus, qui est instrumentum proportionatum & connaturale scribendi; alie autem res qua elevari possunt a Deo ad causandam gratiam, habent se sicut calamus non preparatus ad scribendum, vel sicut aliquid aliud ad id non proportionatum, ut recte annotavit Joannes a S. Thoma hic art. 2. dub. 2. in solutione argumentorum.

Quod diximus de productione gratiae sacramentalis, de transubstantiatione dicendum est; nullum enim est inconveniens, qualitem aliquam supernaturalem, qualis est character, esse ex natura sua virtutem instrumentalem in ordine ad mirabilem conversionem panis in corpus Christi, sicut in ordine ad productionem gratiae. Unde quando S. Thomas asserit nullam posse dari qualitatem permanentem, patrivam miraculorum, loquitur de virtute permanenti completa, non vero de incompleta, qualis est character sacerdotalis, qui licet ad convertendum panem in corpus Christi, & producendam gratiam in anima praesentem, per vera absolutio- nis, indiget non solum consensu Dei communi & ordinario, sed etiam speciali & extraordinario; seu motione praevia Dei ut Authores supernaturales, quae completur & reddatur proportionatum & potens ad effectus illos mirabiles producendos. Per quod patet ad probationem tertiae partis Minoris principalis.

ARTICULUS III.

Quodnam sit subiectum proximum & immediatum characteris sacramentalis, an ipsa substantia animae, vel aliqua ex ejus potentiis, & quae?

94. Certum est ipsam animae substantiam esse subiectum, saltem radicale, medium, remotum, & quod characteris sacramentalis. Primo, quia in Concilio Florentino & Tridentino, characterem imprimi anima definitum est. Secundo, quia character est signum spirituale, ut statuit etiam Tridentinum, atque adeo subiectum potest spirituale. Tertio, quia cum post mortem perseveret indelebiter, non in composito hominis corruptibili, sed in anima immortalis, tanquam in subiecto quod recipitur necesse est. Solum ergo difficultas est & controversia inter Theologos, quodnam sit subiectum immediatum, proximum, formale, & quod characteris, an ipsa animae essentia vel voluntas, aut intellectus? Primum asserunt Suarez, Vasquez, Bellarminus, & alii, qui characterem esse in prima specie qualitatis existimant. Secundum affirmatur a Soto, & ejus sectatoribus. Tertium docetur a D. Thoma & ejus Discipulis, quos sequuntur Valentia, Henriquez, Granado, Sayres, & plures alii; propter quod aut Meratius, D. Thoma sententiam in hac parte, eo saltem ceteris praestare, quo insigniores habent patronos, & sectatores.

Mitro sententiam Alensis & Bonaventurae, existimantium characterem residere simul in intellectu & voluntate licet praecipue sit in intellectu: supposita enim distinctione reali utriusque, tum inter se, tum ab anima; opinio illa ex eo statim rejicienda apparet, quod uni numero accidenti distincta numero subiecta non possint absque implicanti concedi; quia, ut docetur in Metaphysica accidens a subiecto qui inest, suam individuationem & unitatem numericam desumit. Unde D. Thomas in 4. dist. 4. q. 1. art. 3. Nullum accidens potest esse in pluribus potentiis, quia accidens numeratur & distinguatur per materiam & distinctionem subiecti. Hoc praemisso, pro resolutione difficultatis propositae, sit.

S. I.

Duplici conclusione proposita difficultas resolvitur.

100. Dico primo, characterem non esse immediate in essentia animae, sed in aliqua ex ejus potentiis. Ita D. Thomas hic art. 4. ubi sic concludit: *Character non est sicut in subiecto in essentia animae, sed in ejus potentiis.*

Ratio etiam quam ibidem infinit, id suadet. Subiectum enim immediatum qualitatis quae proxime ordinatur ad operationem, debet esse potentia immediate operativa: Sed character sacramentalis immediate ordinatur ad operationem, nempe ad divinum cultum, qui in actionibus consistit, ipsa vero essentia animae non est immediate operativa: Ergo subiectum immediatum characteris, non est essentia animae, sed aliqua ex ejus potentiis.

106. Haec ratio solum probat characteres Confirmationis, & Ordinis, qui sunt potentiae activae, ut articulo praecedenti offendimus, non recipi immediate in essentia animae, utpote immediate non operativa. Verum cum character Baptismi sit potentia passiva in se recipiens characteres Confirmationis & Ordinis, si isti non subiectum immediate in essentia animae, nec ille in ea immediate recipi poterit.

107. Dico secundo, subiectum proximum & immediatum characteris, non est voluntas, sed intellectus practicus. Ita D. Thomas hic art. 4. citato in solut. ad 3. ubi sic ait: *Operari quod character sit in cognoscitiva potestate animae, in qua est fides.* Quibus verbis rationem fundamentalem nostrae conclusionis infinit: Cum enim character per se primo ordinetur ad actus divini cultus quibus fit profectione fidei, debet habere pro subiecto immediato illam potentiam, in qua immediate subiectatur habitus fidei: Sed habitus fidei immediate subiectatur in intellectu: Ergo & character.

Confirmatur: Sicut fides est radix totius aedificii spiritualis, ita etiam character est fundamentum omnium actionum, & passionum hierarchicarum, quae sunt tradere divina & recipere: Ergo debet consisti in eodem subiecto in quo est fides.

108. Probatur secundo conclusio ex D. Dionysio cap. 2. de Ecclesiastica hierarchia, ubi ait characterem esse Lumen divinum illuminans nos, & configurans: *Corporis*: At lumen & configuratio non pertinent, saltem immediate, ad voluntatem, sed ad intellectum: lumen quidem, quia voluntas est potentia caeca; configuratio vero, quia figura seu imago Dei, cui nos configurat character, est in intellectu, & non in voluntate, nisi ratione intellectus, & ex consequenti, propter quod Filius Dei qui in divinis per intellectum procedit, vocatur figura substantiae Patris: Ergo character est in intellectu, non vero in voluntate.

109. Probatur tertio, Qualitates quarum subiectum immediatum est voluntas, per se determinat ad bonum vel malum morale, ita ut non possit voluntas eis uti, indifferenter ad bonum vel malum morale: At character non determinat per se ad bonum vel malum morale, sed relinquit indifferenter voluntatem ad ipso utendum ad bonum vel malum morale, ut patet ex dictis articulo praecedenti: Ergo non subiectatur immediate in voluntate, sed in intellectu.

110. Denique si fieri potest conclusio ratione fundamentali. Illa potentia in homine debet esse subiectum immediatum characteris sacramentalis, quae suo actu, ut elevato per characterem, debeat alius potentias movere & dirigere ad actiones vel passiones pertinentes ad cultum Dei; Sed intellectus practicus est talis potentia, utpote qui per actum imperii sibi proprium debet movere & dirigere alias omnes facultates ad opus: Ergo intellectus practicus immediatum subiectum characteris sacramentalis esse debet: Minor fuisse probata fuit in Tractu de actibus humanis, agendo de actu imperii, Major vero sic ostenditur. Illa potentia debet immediate recipere characterem sacramentalem, quae debet immediate operari in ordine ad cultum divinum; ad hoc enim praecipue imprimitur character, ut per ipsum eleventur potentiae hominis ad talem cultum; Sed potentia immediate operativa circa cultum divinum, illa est quae suo actu ut elevato per characterem alias omnes movet & applicat ad actiones & passiones pertinentes ad cultum divinum: Ergo potentia quae actu suo ut elevato per characterem, alias omnes movet & applicat ad actiones & passiones ad cultum Dei pertinentes, immediatum subiectum characteris esse debet. Itaque character Baptismi subiectatur immediate in intellectu practico, quia ipsum debet elevare, dando efficaciam imperio ejus ad dirigendas & movendas ceteras potentias hominis, in ordine ad receptionem validam aliorum sacramentorum. Character Confirmationis debet similiter pro suo subiecto immediato habere eundem intellectum, quia elevat illum dando vigorem actui imperii ipsius, ad intendendam mediis aliis potentis actionem ex officio protestationis fidei contra hostes Christi.

Theol. Genet. Tom. V.

Denique character Ordinis ideo pariter in intellectu practico immediate residet, quia tribuit actui imperii ipsius efficaciam ad faciendam valide, & ex officio, mediis aliis potentis, alia sacramenta, & convertendum substantiam panis & vini in corpus & sanguinem Christi.

S. II.

Solvuntur objectiones.

101. Obijcies primo cum Suarez: Character cum fit fitognum manifestans hominem esse deputatum ad aliquod munus, debet poni in parte notiori: Sed anima notior est intellectu & voluntate, cum sit prior illis: Ergo character residet in anima, non vero in aliqua ex ejus potentiis.

102. Respondeo hoc argumentum undequaque nutare, & rimas agere, nam Major non est absolute & universaliter vera, non enim signa distinctiva semper sunt in parte notiori, ut signa Dicum, vel militum, non in capite, sed in pectore poni solent. Minor etiam equivocationem patitur, nam licet essentia animae sit notior quoad se ejus potentiis, ista tamen quoad nos notiores sunt, ratione suarum operationum: character autem, ex eo quod signum manifestativum est, debet poni in eo quod est nobis notius, ut nobis designet: Demum Consequentia nulla est, quia character non solum ponitur in homine ut signum designativum illius: sed etiam ut vera potentia instrumentalitatis, atque adeo subiectum ejus immediatum non potest esse essentia animae, quae non est immediate operativa, sed solum aliqua ex ejus potentiis, quae immediate activa sunt. Sicut enim illud quod habet rationem naturae supernaturales in homine, scilicet gratia, subiectatur immediate in natura seu substantia animae; ita quod habet rationem potentiae supernaturales, debet subiectari immediate in potentia naturali, ut observat S. Doctor in 4. dist. 4. quest. 1. artic. 3. quest. 1. ubi sic dicitur: *Natura proportionaliter spiritualitatis subornatur, sicut possibile perficitur. Unde sicut gratia quae est spiritualis via principium, est in essentia animae, sicut in subiecto, ita & character, qui est spiritualis potentia, est sicut in subiecto in naturali potentia animae.*

103. Dices, Potentiae naturales recipiuntur immediate in anima: Ergo & supernaturales, quibus character annumeratur.

Respondeo cum D. Thoma hic art. 4. ad 2. negando 103 consequentiam, & paritatem: Tum quia potentiae naturales non presupponunt aliam potentiam, sed dimanant ab ipsa anima, tanquam propriae ipsius virtutes. Tum etiam, quia potentiae naturales non elevant suum subiectum ad operandum, subindeque non debent praesupponere ipsum esse proxime activum, cujus oppositum competit potentiae supernaturali.

104. Obijcies secundo: Idem est subiectum immediatum formae, & dispositionis ad illam: Sed gratia est forma ad quam character se habet ut dispositio, sicut docet D. Thomas in 4. q. 1. art. 1. ad 5. ubi ait quod character est dispositio ad gratiam, per quamdam acquisitionem dignitatem: Ergo sicut substantia animae est subiectum immediatum gratiae, ita & character.

105. Respondeo primo negando Majorem universaliter sumptam, nam ut ait D. Thomas 1. 2. q. 74. art. 4. ad 3. *bonitas imaginationis est dispositio ad scientiam, quae est in intellectu, & veniale peccatum quod est in sensu, non potest esse dispositio ad peccatum mortale, quod est in ratione.* Item contritio quae est in voluntate, est dispositio etiam ultima ad gratiam justificantem, quae residet in essentia animae. Quamvis ergo character physice disponeret ad gratiam, non propterea deberet collocari in essentia animae. Unde idem S. Doctor in 4. dist. 4. q. 1. art. 3. quest. 1. ad 1. *Dispositionem (inquit) esse in eodem subiecto cum eo ad quod disponit, non est necesse, nisi quando dispositio, postea sit perfectio, sicut scientia, quae prius fuit dispositio, postea sit habitus, & ideo scientia dispositio & scientia habitus sunt in eodem subiecto proximo. Non autem hoc oportet, quando dispositio & perfectio differunt per essentiam, sed possunt esse in diversis subiectis; & praecipue quando illa diversa habent ordinem ad invicem; sicut operatio sensibilis est dispositio ad intelligibilem operationem, & similiter character est dispositio ad gratiam.*

106. Respondeo secundo negando Minorem, character enim non precedit ut physice dispositio gratiam sanctificantem, nam physice nullus est ordo causalitatis inter has duas qualitates, nec ex natura sua una ab alia pendet, manet enim character sine gratia, & gratia optime & connaturali modo esse potest sine characteri, ut constat in illo qui per actum contritionis, sine reali susceptione Baptismi, ultimo disponitur ad gratiam. Unde quando S. Thomas ait, characterem esse dispositionem ad gratiam, non loquitur de dispositione physica & ex natura rei, sed de dispositione morali & congruitatis, cum enim usus characteris sit Deum colere, & hoc digne & religiose fieri.

ieri non possit sine gratia, congruum est, ut Deus qui dat characterem, det ex consequenti etiam gratiam, ad hoc ut cultus divinus qui per characterem exercetur, fiat religiose.

107 Obijcies tertio: Character non est principium alicujus operationis: Ergo non est in aliqua potentia anime, sed in ejus essentia. Consequentia patet ex supra dictis. Antecedens etiam manifestum videtur: cantare enim Evangelium v. gr. aut absolvere a peccatis, vel ministrare sacramenta, aut fidem coram tyranno profiteri, non sunt actus elicitii a characterem, sed a fide, vel religione, & potentis exterioribus.

108 Respondeo negando Antecedens, ut enim in ultima probatione secunde conclusionis ostensum est, character est principium actus intellectus, scilicet imperii quo precipit aliis potentis, ut aliquos actus eliciant, puta character Diaconi, ut cantetur Evangelium, character Sacerdotalis, ut verba absolutionis & consecrationis profertantur, & eliciatur intentio necessaria ad valorem sacramenti: qui actus licet ab aliis facultatibus ab intellectu distinctis elicitur procedant, imperiative tamen oriuntur ab intellectu ut informato characterem, et actiones illas dirigente: sicut quavis actus alicujus artis, puta scultoris, a membris externis producantur, diriguntur tamen ab intellectu, ut informato tali habitu.

109 Obijcies quarto contra secundam conclusionem: Cum character sacramentalis per se ordinatur ad exhibendum cultum Deo, in ea potentia immediate subjectari debet, ad quam pertinet exhibitio talis cultus bene vel male fiat, concedo Majorem. Ad quem pertinet exhibere cultum Deo bene & religiose, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: ad voluntatem pertinet exhibere cultum Deo, secundum quod bene & religiose debet fieri, concedo Minorem. Absoluta, & abstrahendo ab hoc quod bene vel male fiat, nego Minorem, & Consequentiam: sic enim sumptus divinus cultus, non pertinet ad virtutem religionis, sed ad virtutem fidei in intellectu residentem, & ad characterem, ut dirigentem habitum fidei & imperantem actiones illas, quibus Dei cultus perficitur.

110 Respondeo distinguendo Majorem: in ea potentia subjectari debet immediate character, ad quam pertinet exhibere cultum Deo, abstrahendo ab hoc quod exhibitio talis cultus bene vel male fiat, concedo Majorem. Ad quem pertinet exhibere cultum Deo bene & religiose, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: ad voluntatem pertinet exhibere cultum Deo, secundum quod bene & religiose debet fieri, concedo Minorem. Absoluta, & abstrahendo ab hoc quod bene vel male fiat, nego Minorem, & Consequentiam: sic enim sumptus divinus cultus, non pertinet ad virtutem religionis, sed ad virtutem fidei in intellectu residentem, & ad characterem, ut dirigentem habitum fidei & imperantem actiones illas, quibus Dei cultus perficitur.

111 Ex dictis infero primo, characterem sacramentalem idcirco a D. Dionysio supra citato appellari lumen spirituale, quia intellectus practicus, mediante suo imperio, ut per characterem elevato, dirigit ceteras potentias ad exercitium cultus divini. Dicitur etiam potestas, quia tribuit potestatem aliquis efficiendi vel recipiendi. Item vocatur signum, seu sigillum, quia sicut Judex a Rege missus, non habet potestatem, nisi litteras habeat sigillo regio obfignatas: ita similiter nisi quis characterem habeat quo deputatur & ordinatur in legitimum collatorem vel inspectorem sacramentorum, vel defensorum fidei, nihil valde, vel saltem ex officio, prestabit in illis.

112 Intelliges etiam ex dictis, quomodo per characterem dicantur configurari Trinitati, quia nempe sicut Trinitas operatur per actum imperii, formaliter immanentem, & virtualiter transcendentem, ut in Tractu de scientia Dei, disp. 3. art. 4. fule declaravimus, ita & character.

Denum scilicet colliges ex dictis, quomodo character distinguitur a religione: hac enim respicit cultum divinum, sub ratione boni, ille vero sub ratione veri practici, & non ut bene moraliter, sed solum ut valide exerceatur intendit.

ARTICULUS IV.

Utrum character in se anima indelebilis?

S. I.

Quibusdam promissa conclusio affirmativa statuitur.

113 Explicata existentia, essentia, & subjecto characteris, superest ut precipuum ejus proprietatem, nimirum illius incorruptibilitatem exponamus, & utrum anime in se indelebiliter, declaramus. Ut autem certa ad incertis separemus, duo ut certa & indubitata supponenda sunt. Primum est, characterem non esse indelebilis, per ordinem ad potentiam Dei absolutam, quia potest Deus quolibet ens creatum destruerre, suspendendo concursum conservativum illius. Secundum est, characterem esse indelebilis in hac vita, saltem ab extrinseco, in quantum scilicet Deus statuit eum semper, saltem pro presenti statu & vita, in anima conservare; hoc enim saltem desunt Florentinum & Tridentinum, dum sicut characterem esse indelebilis: & colligitur a

posteriori ex eo quod tria sacramenta characterem imprimant, semel suscepta, nunquam deinceps per totum vitam tempus iterentur: si enim esset delebilis in presenti vita, vel ille qui semel baptizatus est, posset iterum baptizari, vel certe characterem delecto esset Christianus sine characterem, atque adeo a principio talis esse potuisset sine illo. Solum ergo difficultas est, an character sit ita indelebilis, ut remaneat post hanc vitam in beatis & in damnatis: Pro cujus resolutione

Dico breviter characterem post hanc vitam in beatis & damnatis remanere. Ita cum D. Thoma hic art. 5. communiter docent Theologi.

114 Probatur primo ratione quam habet in corp. Res semel Deo consecrata, quamdiu remanet integra, tandiu manet etiam consecrata, ut patet in templis, altaribus, calicibus, &c. Sed per characterem homo consecratur Deo, quantum ad animam: Ergo quamdiu remanet anima integra, tandiu etiam remanet character: Sed post hanc vitam anima integra remanet, cum sit incorruptibilis: Ergo post hanc vitam remanet character.

Dices, ex hac ratione sequi, characterem non posse deleri, etiam de potentia Dei absoluta, quia res consecrata, quamdiu remanet integra, manet necessario consecrata, ita ut non possit amittere suam consecrationem, etiam de potentia Dei absoluta, ut patet in calice, & aliis.

Sed contra primo: Licet daremus rem consecratam per denominationem extrinsecam ab actu praterito, sicut est calix, non posse amittere suam consecrationem, quia in Deo non est potentia sciendi ut actus qui semel fuit, non fuerit: hoc tamen negandum esset de re consecrata per aliquam formam sibi intrinsecam communicatam, quia potest Deus destruerre formam illam realem per quam fit consecratio: in proposito autem anima consecratur per aliquid reale & sibi intrinsecum, scilicet per characterem: Ergo, &c.

Secundo: Deus potest execrare rem consecratam, statuendo ut ad sacras usus non sit deinceps destinata, sicut factum est post creationem legis veteris, cum templis & vasa que antea erant aliquoties consecrata, suam consecrationem amiserunt.

115 Probatur secundo conclusio: Nullum accidens potest deleri, nisi vel physice a suo contrario, vel demeritorie & moraliter in peccatum peccati committi, vel per accidens ad destructionem proprii subiecti, vel per negationem concursus causae conservantis: Sed nullo ex his modis contingit characterem deleri post hanc vitam; non quidem primo, quia character, cum sit potentia, nullum habet contrarium: non enim sciendo, quia imprimitur existentem etiam in peccato mortali, ut patet in eo qui sic accedit ad Baptismum: non etiam tertio, quia anima & potentia spirituales in quibus subijciatur character, sunt incorruptibiles: non denique quarto, quia licet possit Deus, qui solus est causa conservans characterem, absolute subtrahere concursum quo libere conservat res, nunquam tamen foler, nisi cum naturalis vel morales illi postulant, quod in proposito non reperitur, ut dictum est.

116 Ex qua ratione habes, characterem esse ex natura sua indelebilis & incorruptibilis, eo proportionali modo quo Angeli dicuntur incorruptibiles. In cujus rei signum docet D. Thomas ad Roman. 7. lect. 1. ad illa verba Apostoli, *stultitia est lege vivi*, & ad Hebreos 11. lect. 7. in fine ad illa verba, *Accepturus multas de resurrectione mortuus fuit*, &c. quo fit baptizatus, vel confirmatus, vel ordinatus moriturus, & miraculose resurgat, non debet iterum eadem sacramenta suscipere, quod verum non esset, si character ex natura sua non esset incorruptibilis, & non posset absque speciali miraculo post hanc vitam conservari.

S. II.

Soluntur Obijctiones.

117 Obijcies primo: Gratia est perfectior characterem, & tamamen inest anime mutabiliter, & potest etiam in hac vita amitti & corrumpi: Ergo multo magis character. Consequentia manifesta videtur, nam quanto accidens est imperfectius, tanto minus firmiter inhaeret subiecto.

118 Respondeo, concesso Antecedente, negando consequentiam & paritatem, ob duplicem rationem discriminis. Prima est, quia gratia habet contrarium, scilicet peccatum, non vero character, ille enim (ut supra dicebamus) imprimitur etiam existentem in peccato mortali, ut patet in eo qui sic accedit ad Baptismum. Secunda est, quia gratia qua est forma completa, existit in subiecto dispositionem, & ejus naturae accommodatur, & quia anima est mutabilis secundum liberum arbitrium, quamdiu est in statu viae, consequens est, quod gratia inest anime mutabiliter. Virtus autem instrumentalis (qualis est character) magis attenditur secundum conditionem principalis agentis, sive principii a quo derivatur; quare cum sacerdotum Christi, a quo derivatur character, & cujus est participatio, perpetuum sit, & incorruptibile, juxta illud Psal. 109. *Tu es sacerdos in aeternum secundum*

ARTICULUS I.

An Christus omnia legis nova sacramenta immediate instituerit?

119 Omnia sacramenta veteris legis fuisse a Deo immediate instituta, docent communiter Theologi, & constat de circumcissione Genesis 17. de reliquiis vero ex toto Exodo, & Levitico. Neque obstat quod per Moysen, & per Angelos data fuerint illa sacramenta, sicut etiam per eos data fuit ipsa lex: id enim intelligendum est solum tamquam per legatos Dei, & promulgatos ipsorum, non vero tamquam per institutores, solum enim Deum habuerunt propriam auctorem. Idem dicendum est de sacramentis legis naturae: non potest enim apparenti aliquo fundamentum dici, hoc fuisse alicui homini a Deo commissum. Et certe, si hoc in lege scripta factum non est, neque in lege naturae fieri debuit. Nec obstat, quod non a Deo determinata essent signa sensibilia in quibus consistebat, sed voluntate humana determinarentur; inde enim solum potest inferri, determinationem sacramentorum fuisse ex voluntate humana, non vero ipsam eorum institutionem: Deus enim voluit, & immediate per seipsum instituit, quod homines, tempore illius legis, userentur ad suam sanctificationem signis insensibilibus, quavis per eos determinandis. Solum ergo difficultas est, an omnia nova legis sacramenta, immediate a Christo instituta fuerint, vel aliorum institutionem Apostolis aut Ecclesiae commiserit: Plures enim graves antiqui Theologi, ut Magister sententiarum, Hugo a sancto Victore, D. Bonaventura, & Aletius, exitimantur sacramenta Confirmationis, & Extremae Unionis, non fuisse a Christo immediate instituta, sed primum ab Apostolis immediate fuisse instituta, vel post obitum Apostolorum in Concilio Meldensi, secundum vero a beato Jacobo.

120 Dico tamen, omnia nova legis sacramenta immediate a Christo fuisse instituta. Conclusio est certa de fide, & definita in Tridentino sessione 7. canone 1. his verbis: *si quis dixerit sacramenta nova legis non fuisse omnia a Christo instituta, anathematis sit*. Quavis autem particula immediate, non expresse habeatur in illis verbis, illam tamen subintelligi a Concilio, colligitur primo ex eo quod alia differentia quam Tridentinum assignat inter caeremonias sacramentales, & ipsa sacramenta (quod nimirum illas potest Ecclesia mutare & instituire, salva substantia sacramentorum) nulla esset, si Ecclesia posset etiam instituire & mutare ipsa sacramenta. Secundo, idem Concilium sessione 14. canone 1. docet Extremam Unionem a Christo fuisse institutam, & a D. Jacobo promulgatam: ubi distinguit promulgationem ab institutione, & hanc soli Christo, illam vero D. Jacobo attribuit.

121 Colligitur etiam hac veritas ex illo 1. ad Corinth. 4. *sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*, id est sacramentorum. Ubi Apostoli non dicuntur institutores, sed dispensatores sacramentorum. Unde Ambrosius lib. 4. de sacramentis cap. 4. *Auctor sacramentorum quis est, nisi Dominus Jesus?*

122 Ratio demonstrativa hujus conclusionis nulla est, quia dependet ex mera voluntate Dei; tres tamen congruentias adducit D. Thom. hic art. 4. in solutione argumentorum. In primis enim, ne fideles ponerent spem in homine, si ab ipso aliqua fuissent instituta sacramenta, congruum fuit ut Christus omnia institueret. Secundo, ne divisio in Ecclesia oriretur, propter diversa sacramenta, sicut apud illos qui dicebant: *Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollos, ego vero Cephas*. Item ne essent multa capita in Ecclesia, cum enim ad caput Republicae pertinet concedere leges veluti fundamentales ipsius, & que habeant vim in tota Republica, cujusmodi sunt sacramentales, hoc ipso quod essent plures sacramentorum institutiones, essent etiam plura capita in Ecclesia. Adde quod, cum ad dignitatem & excellentiam sacramentorum pertinet dignitas & excellentia auctoris, seu institutoris, si sacramenta nova legis non essent immediate instituta a Christo, essent interiora sacramentis veteris legis, que (ut supra ostendimus) a Deo immediate instituta fuerunt.

123 Est etiam alia specialis ratio, cur omnia nova legis sacramenta deberint immediate a Christo institui, quam tradit idem S. Doctor in supplement. q. 6. art. 6. in corp. & in 4. dist. 17. quest. 3. art. 1. questione 5. ubi ait, quod sicut creatio universi presupponit operationi causae secundariae, que sicut non potuerunt ipsam creare, ejuisque ordinem instituire, ita nec illum mutare, aut invertere possunt: ita fundatio Ecclesiae presupponit operationi ministrorum, qui in ea jam fundata & constituta in suo statu instituantur: Ecclesia autem fundatur per fidem & sacramenta: Ergo institutio fidei & sacramentorum non procedit ab operatione ministrorum Ecclesiae, sed illi presupponitur jam facta a Christo Ecclesiae fundatore. Quae ratio aequae concludit de Apostolis, nam ipsi quoque sunt ministri Ecclesiae, juxta illud Pauli 1. ad Corinth. D 4

124 *estudium orationem Malbisesech*, character quoque indelebilis & incorruptibilis esse debet, non vero gratia sanctificans. Unde ad probationem in contrarium, distinguo Antecedens: Quanto accidens est imperfectius, tanto minus firmiter inhaeret subiecto, ceteris paribus, concedo. Si cetera non sint paria, ut contingit in proposito, nego.

125 Obijcies secundo: Cessante fine, cessare debent ea quae sunt ad finem: Sed finis characteris, scilicet administratio, vel receptio sacramentorum, cultusque exterior, cessabit post hanc vitam: Ergo & character.

126 Respondeo quod prater hunc finem characteris, est alius, scilicet distinctio fidelium ab infidelibus, quae distinctio habet manere in alia vita, in bonis ad gloriam, & in malis ad ignominiam: sicut etiam militaris character remanet in militibus post adeptam victoriam; & in his qui vicerunt ad gloriam, & in his qui sunt vincti, ad poenam, ut ait S. Doctor hic art. 5. ad 3.

127 Ad complementum hujus disputationis quaeres, quanam ex duobus effectibus sacramentorum nova legis, debeat dici primarius & principalis, an gratia, vel character?

128 Respondeo gratiam dici debere primarium & principalem effectum sacramentorum nova legis, characterem vero secundarium & minus principalem. Ratio est: quia effectus primarius sacramentorum ille est ad quem sacramenta per se primo ordinantur; Sed illa ordinantur per se primo ad gratiam: Ergo gratia est primarius & principalis effectus sacramentorum nova legis. Major pater, Minor probatur. Sacramenta per se primo ordinantur ad nostram sanctificationem: in quo distinguuntur a sacrificio, quod per se primo respicit cultum divinum, & bonum ipsius Dei; sacramentum vero bonum hominis, seu sanctificationem ipsius: Sed sanctificatio hominis fit per gratiam, non vero per characterem: Ergo sacramenta per se primo ad gratiam, & non ad characterem ordinantur.

129 Confirmatur: Praecipuus effectus in sacramentis est ille qui ad ultimum non ordinatur, & ad quem ceteri omnes referuntur: Sed character, cum sit res & sacramentum simul, ut docet D. Thom. hic art. 6. ad 3. & communiter Theologi, ordinatur ad gratiam, gratia vero, cum sit res tantum, non ordinatur ad characterem: Ergo gratia est primarius, & praecipuus sacramentorum effectus, non vero character. Unde idem S. Doctor in praemio questionis 62. sic habet. *Desidero considerandum est de effectu sacramentorum, & primo de effectu eorum principali, qui est gratia, secundo de effectu eorum secundario, qui est character.*

130 Dices primo: Ille est primarius effectus sacramenti, qui est simpliciter necessarius ad finem illius, qui vero ad melius esse, secundarius tantum: Sed character est simpliciter necessarius ad finem sacramenti quo proceditur, gratia vero ad melius esse tantum: Ergo character est primarius effectus sacramenti, non vero gratia. Major certa videtur. Minor probatur. Finis sacramenti Ordinis verbi gratia, est conficere Eucharistiam, vel ministrare in ordine ad illam: Sed ad hunc finem character est simpliciter necessarius, gratia vero ad melius esse tantum, scilicet ad illa munia recte & religiose perficienda: Ergo, &c.

131 Respondeo negando Minorem, & ad probationem ejus, nego Majorem: quavis enim finis characteris Ordinis sit conficere Eucharistiam, vel ministrare in ordine ad illam; & finis characteris Baptismalis, reddere hominem capace[m] suscipiendi alia sacramenta, finis tamen primarius ipsius sacramenti Ordinis, est reddere hominem gratum Deo, sicut & finis sacramenti Baptismi, est hominem spiritualiter regenerare, quod fit per gratiam, non vero per characterem.

132 Dices secundo: Ille est effectus primarius alicujus causae qui semper producit: Sed gratia non semper producit, bene tamen character: Ergo gratia non est effectus primarius sacramenti, sed character.

133 Respondeo Majorem esse veram, de effectibus qui nulla ex parte subiecti exigunt dispositionem, non autem de iis qui eam necessario presupponunt: unde cum gratia per sacramenta producenda, aliquam potest dispositionem, saltem in adultis, quam non exigit character, ex eo quod Christus ita instituit, non sequitur gratiam esse effectum secundarium sacramentorum.

DISPUTATIO V.

De Sacramento Institutorum.

Ad quaest. 64. D. Thoma.

134 Postquam S. Doctor de essentia, & existentia, duplici characterem effectum, gratia nimirum & characterem, fule differuit, disputat de causis efficientibus illorum, quo duplex est, institutor scilicet, & minister sive executor sacramentorum. Nos de priori tantum hic agemus, ea quae de Sacramento ministris disputari solent, in sequentem disputationem rejicientes.